

## Wymagania edukacyjne z historii dla klasy IV do programu nauczania ” Wczoraj i dziś”

\* tematy dodatkowe (nieobowiązkowe) z podstawy programowej

| Temat lekcji                      | Zagadnienia                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Wymagania na poszczególne stopnie                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | dopuszczający                                                                                                                                                                                                                                                                                        | dostateczny                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | dobry                                                                                                                                                                                                                               | bardzo dobry                                                                                                                                                                                                                                          |
| Rozdział 1. Z historią na Ty      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                       |
| 1. Historia – nauka o przeszłości | historia jako nauka o przeszłości<br>– historia a baśnie i legendy<br>– efekty pracy historyków i archeologów<br>– źródła historyczne, ich przykłady oraz podział                                                                                                                                                  | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>współczesność, przeszłość, historia, historycy, legenda, baśń</i><br>– rozróżnia przeszłość od współczesności<br>– rozróżnia fikcję (np. baśń) od rzeczywistości historycznej<br>– potrafi krótko scharakteryzować, czym zajmują się historycy | – poprawnie posługuje się terminami: <i>dzieje, archeologia, źródła pisane, źródła materialne</i><br>– rozróżnia pracę historyków i archeologów<br>– potrafi podać przykłady postaci legendarnych i historycznych<br>– wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki<br>– dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych | – porównuje pracę historyków i archeologów<br>– wskazuje różne przykłady źródeł pisanych i niepisanych<br>– wyjaśnia potrzebę edukacji historycznej                                                                                 | – omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów<br>– wskazuje pozapodręcznikowe przykłady różnych kategorii źródeł historycznych<br>– przedstawia różne efekty pracy naukowców zajmujących się przeszłością                          |
| 2. Historia wokół nas             | drzewo genealogiczne – sposób przedstawienia historii rodziny<br>– „wielka” i „mała” ojczyzna<br>– patriotyzm jako miłość do ojczyzny<br>– sposoby wyrażania patriotyzmu<br>– „małe ojczyzny” i ich tradycje<br>– znaczenie terminów: <i>tradycja, drzewo genealogiczne, ojczyzna, „mała ojczyzna”, patriotyzm</i> | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>ojczyzna, patriotyzm</i><br>– podaje przykłady świąt rodzinnych<br>– podaje przykłady pamiątek rodzinnych                                                                                                                            | – poprawnie posługuje się terminami: <i>tradycja, drzewo genealogiczne, „mała ojczyzna”</i><br>– przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny<br>– wyjaśnia, czym jest patriotyzm<br>– podaje przykłady postaw i zachowań patriotycznych                                                                    | – wyjaśnia, czym jest genealogia<br>– wskazuje na mapie Polski własną miejscowość, region, województwo i jego stolicę<br>– podaje przykłady regionalnych tradycji<br>– charakteryzuje własną „małą ojczyznę” na tle innych regionów | – wskazuje lokalne przykłady instytucji dbających o regionalną kulturę i historię<br>– tworzy przewodnik po własnej miejscowości i regionie<br>– charakteryzuje inne regiony państwa polskiego<br>– wyjaśnia znaczenie dbałości o tradycję regionalną |
| 3. Mieszkamy                      | – państwo polskie i jego regiony                                                                                                                                                                                                                                                                                   | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami:                                                                                                                                                                                                                                                   | – poprawnie posługuje się terminami: <i>społeczeństwo,</i>                                                                                                                                                                                                                                                           | – wskazuje Polskę na mapie świata                                                                                                                                                                                                   | – wskazuje na mapie świata największe zbiorowości                                                                                                                                                                                                     |

|                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                              |
|--------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| w Polsce           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– mój region częścią Polski</li> <li>– naród polski jako zbiorowość posługująca się tym samym językiem, mająca wspólną przeszłość i zamieszkująca to samo terytorium</li> <li>– dziedzictwo narodowe</li> <li>– polskie symbole narodowe</li> <li>– polskie święta państwowe</li> <li>– znaczenie terminów: państwo, region, naród, mniejszość narodowa, społeczeństwo, symbole narodowe, Polonia</li> </ul> | <p>państwo, region, naród</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie państwo polskie i jego granice</li> <li>– zna poprawną nazwę państwa polskiego</li> </ul>  | <p><i>symbole narodowe, Polonia</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia elementy współtworzące państwo</li> <li>– wymienia najważniejsze czynniki narodotwórcze</li> <li>– przedstawia polskie symbole narodowe</li> <li>– przedstawia najważniejsze święta państwowe</li> <li>– wskazuje na mapie stolicę państwa</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie główne krainy historyczno-geograficzne Polski oraz największe miasta</li> <li>– rozróżnia pojęcia naród i społeczeństwo</li> <li>– przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych</li> <li>– wskazuje przykłady instytucji dbających o dziedzictwo narodowe</li> <li>– opisuje właściwy sposób zachowania względem symboli narodowych</li> </ul> | <p>Polonii</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego należy szanować inne tradycje narodowe</li> <li>– przedstawia konsekwencje przynależności Polski do UE</li> </ul> |
| 4. Czas w historii | <p>chronologia i przedmiot jej badań</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– oś czasu i sposób umieszczania na niej dat</li> <li>– podstawowe określenia czasu historycznego (<i>data, okres p.n.e. i n.e., tysiąclecie, wiek</i>)</li> <li>– cyfry rzymskie oraz ich arabskie odpowiedniki</li> <li>– epoki historyczne: starożytność, średniowiecze, nowożytność, współczesność oraz ich daty graniczne</li> </ul>                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela używa terminów chronologicznych (<i>data, tysiąclecie, wiek</i>)</li> <li>– umieszcza daty na osi czasu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>chronologia, okres p.n.e. i n.e</i></li> <li>– zamienia cyfry arabskie na rzymskie</li> <li>– wyjaśnia, czym jest epoka historyczna</li> <li>– porządkuje fakty i epoki historyczne oraz umieszcza je w czasie (era, stulecie)</li> </ul>                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje cezury czasowe epok historycznych</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje główne epoki historyczne</li> <li>– podaje przykłady innych rachub mierzenia czasu</li> </ul>                                        |

|                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 5. Obliczanie czasu w historii                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– obliczanie upływu czasu między poszczególnymi wydarzeniami</li> <li>– określanie, w którym wieku doszło do danego wydarzenia</li> <li>– podział czasu na wieki i półwiecza</li> </ul>                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela określa, w którym wieku miało miejsce dane wydarzenie</li> <li>– poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e.</li> <li>– oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– samodzielnie przyporządkowuje wydarzenia stuleciom</li> <li>– oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er</li> </ul>                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy określeniu datacji wydarzenia posługuje się sformułowaniami: <i>początek, środek, koniec stulecia; półwiecze; przełom wieków</i></li> <li>– przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych</li> </ul>                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy określeniu datacji wydarzenia posługuje się sformułowaniami: <i>początek, środek, koniec stulecia; półwiecze; przełom wieków</i></li> <li>– przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych</li> </ul> |
| 6. Czytamy mapę i plan                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podobieństwa i różnice między mapą a planem</li> <li>– znaczenie mapy w pracy historyka</li> <li>– odczytywanie informacji z planu i mapy historycznej</li> <li>– najstarsze mapy świata</li> </ul>                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>mapa, plan</i></li> <li>– dostrzega różnice między mapą a planem</li> </ul>                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>legenda, symbol, róża wiatrów</i></li> <li>– przygotowuje proste plany miejscowe</li> <li>– objaśnia symbole legendy mapy</li> <li>– odczytuje z mapy podstawowe informacje</li> </ul>                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, czym jest kartografia</li> <li>– wyjaśnia, czym jest skala mapy</li> <li>– rozróżnia mapę geograficzną, polityczną, historyczną</li> </ul>                                                                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– interpretuje i wyciąga wnioski z mapy</li> </ul>                                                                                                                                                              |
| <b>Rozdział II: Od Piastów do Jagiellonów</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 1. Mieszko I i chrzest Polski                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– słowiańskie pochodzenie Polaków</li> <li>– legendarne początki państwa polskiego</li> <li>– książę Mieszko I pierwszym historycznym władcą Polski</li> <li>– małżeństwo Mieszka I z Dobrawą</li> <li>– chrzest Mieszka I i jego znaczenie</li> <li>– znaczenie terminów: plemię, Słowianie, Piastowie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: plemię, Słowianie</li> <li>– wie, kto był pierwszym historycznym władcą Polski</li> </ul>                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: Piastowie</li> <li>– przytacza przykłady legend o początkach państwa polskiego</li> <li>– wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska”</li> <li>– wskazuje na mapie rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnić okoliczności zawarcia małżeństwa z Dobrawą oraz przyjęcia chrztu przez Mieszka</li> <li>– wymienia legendarnych protoplastów Mieszka</li> <li>– przedstawia najważniejsze konsekwencje przyjęcia chrztu</li> <li>– lokalizuje na mapie Gniezno, Poznań oraz inne główne grody w państwie Mieszka I</li> <li>– opisuje bitwę pod Cedynią</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla państwa polskiego</li> </ul>                                                                                                                           |
| 2. Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– misja świętego Wojciecha w Prusach</li> <li>– zjazd gnieźnieński i pielgrzymka cesarza Ottona III</li> <li>– wojny Bolesława Chrobrego</li> </ul>                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>cesarz, arcybiskupstwo, koronacja, gród, wojowie</i></li> <li>– opisuje wygląd grodu</li> </ul>                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>misja, relikwie</i></li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 1000, 1025</li> <li>– charakteryzuje postać św.</li> </ul>                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 997, 1002–1018</li> <li>– opisuje przebieg misji św. Wojciecha do Prusów</li> <li>– przedstawia przyczyny i</li> </ul>                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie wizyty Ottona III w Gnieźnie dla państwa polskiego</li> <li>– wyjaśnia znaczenie utworzenia samodzielnej</li> </ul>                                                                        |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                 |
|--------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                | z sąsiadami i<br>przyłączenie nowych ziem<br>– koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski<br>– znaczenie terminów: <i>misja, relikwie, cesarz, arcybiskupstwo, koronacja, gród, wojowie</i>                                                                                                                     | średniowiecznego<br>– wie, że Bolesław Chrobry był pierwszym królem Polski                                                                                                                                                | Wojciecha<br>– opisuje wygląd i uzbrojenie woja z drużyny książęcej                                                                                                                                      | skutki zjazdu gnieźnieńskiego<br>– wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława Chrobrego                                                                                                                                                                                        | metropolii kościelnej<br>– wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego                                                                                                     |
| *W średniowiecznym klasztorze  | – zakony chrześcijańskie<br>– życie w klasztorze<br>– wpływ zakonów na rozwój średniowiecznego rolnictwa<br>– rola zakonów w rozwoju wiedzy i średniowiecznego piśmiennictwa<br>– najstarsze zakony na ziemiach polskich i ich znaczenie                                                                           | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>duchowieństwo, zakon chrześcijański, mnich, klasztor</i><br>– charakteryzuje wygląd mnichów<br>– opisuje podstawowe zajęcia duchowieństwa zakonnego w średniowieczu | – poprawnie posługuje się terminami: <i>reguła zakonna, skryptorium, pergamin</i><br>– podaje przykłady zakonów<br>– opisuje życie wewnątrz klasztoru                                                    | – wymienia najstarsze zakony na ziemiach polskich<br>– wyjaśnia, jak należy rozumieć zasadę obowiązującą benedyktynów <i>módl się i pracuj</i><br>– opisuje wygląd średniowiecznych ksiąg<br>– wyjaśnia, w jaki sposób zakony przyczyniły się do rozwoju rolnictwa na ziemiach polskich | – charakteryzuje wkład duchowieństwa w średniowieczną kulturę<br>– wyjaśnia znaczenie ksiąg i książek dla rozwoju wiedzy i nauki                                                |
| 3. Polska Kazimierza Wielkiego | – Kazimierz Wielki ostatnim królem z dynastii Piastów<br>– reformy Kazimierza Wielkiego<br>– zjazd monarchów w Krakowie – uczta u Wierzyńka<br>– umocnienie granic państwa ( <i>Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i> )<br>– utworzenie Akademii Krakowskiej<br>– znaczenie terminu: <i>uniwersytet</i> | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>uniwersytet</i><br>– wyjaśnia, dlaczego historycy nadali królowi Kazimierzowi przydomek „Wielki”<br>– opisuje wygląd średniowiecznego zamku                          | – poprawnie posługuje się terminami: <i>dynastia, uczta u Wierzyńka</i><br>– zna wydarzenia związane z datami: 1364, 1370<br>– wyjaśnia powiedzenie: <i>Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i> | – wymienia główne reformy Kazimierza Wielkiego<br>– opisuje zjazd monarchów w Krakowie<br>– wyjaśnia cele oraz znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej<br>– wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Polski za panowania Kazimierza Wielkiego                                          | – charakteryzuje oraz ocenia politykę wewnętrzną i zagraniczną prowadzoną przez Kazimierza Wielkiego<br>– argumentuje, dlaczego Kazimierz Wielki stał się wzorem dobrego władcy |
| *Rycerze i zamki               | – średniowieczni rycerze i ich rola<br>– funkcje i wygląd zamków<br>– od paza do rycerza                                                                                                                                                                                                                           | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>rycerz, zbroja, herb, zamek</i><br>– opisuje wygląd                                                                                                                 | – poprawnie posługuje się terminami: <i>paż, giermek, pasowanie, kopia, dziedziniec, fosa, baszta, most zwodzony</i>                                                                                     | – wyjaśnia, w jaki sposób utrzymywali się rycerze<br>– przedstawia powinności rycerskie                                                                                                                                                                                                 | – podaje przykłady zachowanych zamków średniowiecznych w Polsce i w regionie                                                                                                    |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– uzbrojenie rycerskie</li> <li>– turnieje rycerskie</li> <li>– kodeks rycerski</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | średniowiecznego rycerza                                                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, kto i w jaki sposób mógł zostać rycerzem</li> <li>– opisuje wygląd średniowiecznego zamku</li> <li>– charakteryzuje turnieje rycerskie</li> </ul>                                                                                                           | – charakteryzuje kodeks rycerski                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                              |
| 4. Jadwiga i Jagiełło – unia polsko-litewska | <ul style="list-style-type: none"> <li>objęcie władzy przez Jadwigę</li> <li>– zasługi Jadwigi dla polskiej kultury, nauki i sztuki</li> <li>– przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie</li> <li>– okoliczności objęcia władzy w Polsce przez Władysława Jagiełłę</li> <li>– skutki zawarcia unii polsko-litewskiej</li> <li>– zagrożenie ze strony Krzyżaków</li> <li>– znaczenie terminów: <i>unia</i>, <i>Jagiellonowie</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>Jagiellonowie</i></li> <li>– wie, kim był Władysław Jagiełło</li> <li>– wskazuje na mapie państwo polskie oraz obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>unia</i></li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 1385</li> <li>– przedstawia główne konsekwencje unii w Krewie</li> </ul>                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje sytuację związaną z objęciem tronu polskiego po wygaśnięciu dynastii Piastów</li> <li>– przedstawia okoliczności zawiazania unii polsko-litewskiej</li> <li>– wymienia postanowienia unii w Krewie</li> </ul> | – omawia zagrożenie ze strony zakonu krzyżackiego dla obu państw                                                                                                                                                                                             |
| 5. Zawisza Czarny i bitwa pod Grunwaldem     | <ul style="list-style-type: none"> <li>rycerz – cechy charakterystyczne</li> <li>– postać Zawiszy Czarnego</li> <li>– bitwa pod Grunwaldem i biorący w niej udział rycerze</li> <li>– znaczenie terminów: <i>rycerz</i>, <i>miecz</i>, <i>kopia</i>, <i>herb</i>, <i>kodeks honorowy</i></li> </ul>                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>rycerz</i>, <i>miecz</i>, <i>herb</i></li> <li>– opisuje wygląd i cechy rycerza</li> </ul>                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>giermek</i>, <i>kopia</i>, <i>kodeks honorowy</i></li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 1410</li> <li>– charakteryzuje postać Zawiszy Czarnego</li> <li>– wyjaśnia powiedzenie: <i>polegać jak na Zawiszy</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje rycerski kodeks honorowy</li> <li>– przedstawia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim</li> <li>– opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem</li> </ul>                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, czym zajmuje się heraldyka</li> <li>– wyjaśnia charakter obyczajowości i kultury rycerskiej</li> <li>– przedstawia postanowienie pokoju toruńskiego oraz skutki bitwy pod Grunwaldem</li> </ul>           |
| 6. Mikołaj Kopernik – wielki astronom        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Mikołaj Kopernik i jego życie</li> <li>– odkrycie Mikołaja Kopernika i powiedzenie: <i>Wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i></li> <li>– dokonania Kopernika spoza</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>astronom</i>, <i>obserwacje</i></li> <li>– wie, kim był Mikołaj Kopernik</li> </ul>                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>astronomia</i>, <i>diecezje</i>, <i>ekonomia</i></li> <li>– wyjaśnia powiedzenie: <i>wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i></li> </ul>                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik oraz gdzie znajduje się jego grobowiec</li> <li>– przedstawia poglądy na temat Ziemi i Układu Słonecznego przed odkryciem Kopernika</li> </ul>                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia inne dokonania i zainteresowania Mikołaja Kopernika</li> <li>– wyjaśnia, czym jest nauka i jakie cechy musi spełniać wiedza naukowa</li> <li>– opisuje, w jaki sposób zrekonstruowano wygląd</li> </ul> |

|                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                         |
|------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                      | dziedziny astronomii<br>– znaczenie terminu:<br><i>astronomia</i>                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                          | Mikołaja Kopernika                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Rozdział III: Wojny i upadek Rzeczypospolitej</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                         |
| 1. Jan Zamoyski – druga osoba po królu               | – kariera polityczna Jana Zamoyskiego<br>– kariera wojskowa Jana Zamoyskiego<br>– Zamość – miasto renesansowe<br>– Akademia Zamojska ( <i>Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie</i> )<br>– znaczenie terminów: <i>szlachta, kanclerz, hetman</i>                                  | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>szlachta</i><br>– określa epokę, w której żył Jan Zamoyski                            | – poprawnie posługuje się terminami: <i>kanclerz, hetman, akademia</i><br>– charakteryzuje postać i dokonania Jana Zamoyskiego                                                                                                                                                                          | – zna królów Polski: Stefana Batorego i Zygmunta II Augusta<br>– opisuje państwo polskie rządzone przez szlachtę w XVI w.<br>– charakteryzuje zabudowę i układ Zamościa<br>– wyjaśnia słowa Zamoyskiego: <i>Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie</i> | – wyjaśnia różnice między monarchią dynastyczną a elekcyjną<br>– przedstawia zagrożenia dla państwa polskiego wynikające z systemu wolnej elekcji<br>– wskazuje na mapie Zamość                                         |
| 2. XVII wiek – stulecie wojen                        | – potop szwedzki, rola Stefana Czarnieckiego<br>– obrona Jasnej Góry i rola przeora Augustyna Kordeckiego<br>– król Jan III Sobieski i jego zwycięstwa nad Turkami<br>– rola husarii w polskich sukcesach militarnych<br>– znaczenie terminów: <i>potop szwedzki, husaria, wielki wezyr, odsiecz</i> | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>potop szwedzki, husaria, Jasna Góra</i><br>– opisuje wygląd i uzbrojenie husarii     | – poprawnie posługuje się terminami: <i>potop szwedzki, wielki wezyr, odsiecz</i><br>– zna wydarzenia związane z datami: 1655–1660, 1683<br>– wskazuje na mapie granice Rzeczypospolitej oraz jej sąsiadów<br>– zna postaci: Augustyn Kordecki, Stefan Czarniecki, Jan III Sobieski, oraz ich dokonania | – przedstawia przebieg potopu szwedzkiego i przełomowej obrony Jasnej Góry<br>– wskazuje na mapie: Szwecję, Jasną Górę, Turcję, Chocim, Wiedeń<br>– wyjaśnia powiedzenie: <i>Polska przedmurzem chrześcijaństwa</i>                                                      | – wyjaśnia, jakie były przyczyny klęski Polaków w pierwszej fazie potopu szwedzkiego                                                                                                                                    |
| *Czasy stanisławowskie                               | ideały epoki oświecenia<br>– dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego<br>– ustanowienie Komisji Edukacji Narodowej i jej znaczenie<br>– kultura doby stanisławowskiej oraz jej przedstawiciele<br>– zabytki budownictwa i                                                                   | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>encyklopedia, edukacja, reformy</i><br>– wyjaśnia, w jakim celu wprowadzane są reformy państwa | – poprawnie posługuje się terminami: <i>Szkoła Rycerska, kadet, mecenas, obiady czwartkowe</i><br>– wymienia zasługi króla Stanisława Augusta Poniatowskiego<br>– wyjaśnia, dlaczego Dzień Edukacji Narodowej jest współcześnie obchodzony 14                                                           | – charakteryzuje sytuację państwa polskiego w czasach panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego<br>– przedstawia najwybitniejszych twórców doby stanisławowskiej oraz ich dokonania                                                                                    | – wskazuje przykłady zabytków doby oświecenia w kraju i w regionie<br>– wyjaśnia, dlaczego oświecenie było nazywane „wiekiem rozumu”<br>– wyjaśnia znaczenie powołania Komisji Edukacji Narodowej dla państwa polskiego |

|                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|--------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                            | architektury polskiej 2. poł. XVIII w.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                        | października                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| 3. Tadeusz Kościuszko na czele powstania   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– sytuacja Rzeczypospolitej w XVIII w.</li> <li>– Konstytucja 3 maja</li> <li>– rozbiory Rzeczypospolitej przez Rosję, Prusy i Austrię</li> <li>– dowództwo Tadeusza Kościuszki w powstaniu w 1794 r.</li> <li>– bitwa pod Racławicami i rola kosynierów</li> <li>– klęska powstania i III rozbiór Rzeczypospolitej</li> <li>– znaczenie terminów: <i>rozbiory, konstytucja, powstanie, kosynierzy</i></li> </ul>                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>rozbiory, powstanie</i></li> <li>– wymienia państwa, które dokonały rozbiorów</li> <li>– przedstawia cel powstania kościuszkowskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>konstytucja, kosynierzy</i></li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 3 maja 1791 r., 1794, 1795</li> <li>– charakteryzuje postać i dokonania Tadeusza Kościuszki</li> </ul>       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postać i dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego</li> <li>– przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja</li> <li>– opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego</li> </ul>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego rocznica uchwalenia Konstytucji 3 Maja została ogłoszona świętem narodowym</li> <li>– charakteryzuje program polityczno-społeczny Tadeusza Kościuszki</li> <li>– wyjaśnia przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego</li> </ul> |
| 4. Józef Wybicki i hymn Polski             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– losy Polaków po upadku Rzeczypospolitej</li> <li>– Legiony Polskie we Włoszech i panujące w nich zasady</li> <li>– generał Jan Henryk Dąbrowski i jego rola w utworzeniu Legionów Polskich</li> <li>– Józef Wybicki – autor <i>Mazurka Dąbrowskiego</i></li> <li>– znaczenie słów <i>Mazurka Dąbrowskiego</i></li> <li>– <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> hymnem Polski</li> <li>– znaczenie terminów: <i>emigracja, legiony, hymn państwowy</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>hymn państwowy</i></li> <li>– zna nazwisko autora hymnu państwowego</li> <li>– potrafi objaśnić pierwszą zwrotkę i refren hymnu</li> </ul>       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>emigracja, legiony</i></li> <li>– zna wydarzenia związane z datą: 1797</li> <li>– charakteryzuje postaci oraz dokonania gen. Jana Henryka Dąbrowskiego i Józefa Wybickiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia sytuację narodu polskiego po III rozbiorze</li> <li>– opisuje Legiony Polskie we Włoszech oraz panujące w nich zasady</li> <li>– wie, kiedy <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> został polskim hymnem narodowym</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia dalsze losy Legionów Polskich we Włoszech</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Polacy zaczęli tworzyć legiony polskie u boku Napoleona</li> </ul>                                                                                               |
| 5. Romuald Traugutt i powstanie styczniowe | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Romuald Traugutt – życie przed wybuchem powstania styczniowego</li> <li>– branka i wybuch powstania</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>zabory, zabór rosyjski, wojna partyzancka</i></li> </ul>                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>działalność konspiracyjna, branka, dyktator, zesłanie</i></li> </ul>                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje sytuację narodu polskiego w zaborze rosyjskim</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Polacy prowadzili działalność</li> </ul>                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje funkcjonowanie państwa powstańczego</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego powstanie styczniowe upadło</li> </ul>                                                                                                                                     |



|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                              | styczniowego<br>– wojna partyzancka<br>– funkcjonowanie państwa powstańczego<br>– Romuald Traugutt dyktatorem powstania<br>– represje po upadku powstania styczniowego<br>– znaczenie terminów: <i>zabór rosyjski, działalność konspiracyjna, branka, wojna partyzancka, dyktator, zesłanie</i>       | – wyjaśnia, dlaczego Polacy zorganizowali powstanie<br>– charakteryzuje taktykę walki partyzanckiej                                                                                                        | – zna wydarzenia związane z datami: 1863–1864<br>– pokazuje na mapie zasięg zaboru rosyjskiego<br>– charakteryzuje postać i dokonania Romualda Traugutta                                                                                                    | konspiracyjną<br>– opisuje charakter i przebieg powstania styczniowego<br>– przedstawia skutki powstania                                                                                                                                                                            | – ocenia postawę Polaków pod zaborem rosyjskim                                                                                                                                                                                 |
| 6. Maria Skłodowska-Curie – polska noblistka | – edukacja Marii Skłodowskiej-Curie na ziemiach polskich<br>– tajne nauczanie i Latający Uniwersytet<br>– kariera naukowa Marii Skłodowskiej-Curie<br>– Nagrody Nobla przyznane Marii Skłodowskiej-Curie<br>– polscy nobliści<br>– znaczenie terminów: <i>tajne nauczanie, Nagroda Nobla, laureat</i> | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>tajne nauczanie, laureat, Nagroda Nobla</i><br>– wyjaśnia, dlaczego Polacy nie mogli odbywać edukacji w języku polskim                     | – poprawnie posługuje się terminami: <i>Uniwersytet Latający</i><br>– charakteryzuje, na czym polegało tajne nauczanie<br>– charakteryzuje postać Marii Skłodowskiej-Curie<br>– wymienia, za jakie dokonania Maria Skłodowska-Curie otrzymała Nagrodę Nobla | – porównuje szkolnictwo XIX-wieczne i współczesne<br>– wyjaśnia, jak funkcjonował Uniwersytet Latający<br>– wyjaśnia, dlaczego M. Skłodowska-Curie musiała wyjechać do Francji<br>– przedstawia dokonania M. Skłodowskiej-Curie i wyjaśnia, za co została uhonorowana Nagrodą Nobla | – wymienia innych polskich laureatów Nagrody Nobla<br>– opisuje swoją ulubioną dziedzinę naukową i jej wybitnego przedstawiciela<br>– wyjaśnia rolę nauki w rozwoju cywilizacyjnym                                             |
| <b>Rozdział IV: Ku współczesnej Polsce</b>   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                |
| 1. Józef Piłsudski i niepodległa Polska      | – działalność Józefa Piłsudskiego przed I wojną światową<br>– udział Legionów Polskich i Józefa Piłsudskiego w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej<br>– odzyskanie niepodległości przez Polskę<br>– walki o ustalenie granic II                                                           | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>II Rzeczpospolita</i><br>– wskazuje na mapie obszar II RP<br>– wie, kiedy i z jakiej okazji obchodzimy święto państwowe w dniu 11 listopada | – poprawnie posługuje się terminami: <i>I wojna światowa, Naczelnik Państwa</i><br>– zna wydarzenia związane z datami: 1914–1918; 11 listopada 1918 r., 15 sierpnia 1920 r.<br>– charakteryzuje postać Józefa Piłsudskiego                                  | – charakteryzuje działalność Józefa Piłsudskiego przed I wojną światową<br>– wyjaśnia sytuację państw zaborczych po wybuchu I wojny światowej<br>– przedstawia udział Legionów Polskich w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej<br>– wyjaśnia, dlaczego dzień 11          | – opisuje trudności polityczne w odbudowie państwa polskiego<br>– ocenia znaczenie Bitwy Warszawskiej<br>– wyjaśnia, dlaczego w rocznicę Bitwy Warszawskiej Wojsko Polskie obchodzi swoje święto<br>– omawia wydarzenia, które |



|                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                              |
|--------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                            | Rzeczypospolitej i Bitwa Warszawska<br>– Józef Piłsudski<br>Naczelnikiem Państwa<br>– Narodowe Święto Niepodległości<br>– znaczenie terminów: <i>II Rzeczpospolita, Naczelnik Państwa</i>                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                      | listopada został ogłoszony świętem państwowym<br>– wyjaśnia rolę Józefa Piłsudskiego w odzyskaniu niepodległości i budowie państwa polskiego                                                                  | miały wpływ na kształtowanie się granic II Rzeczypospolitej                                                                  |
| *Bitwa Warszawska                          | – Rosja Sowiecka i komunizm<br>– wojna polsko-bolszewicka<br>– Bitwa Warszawska i jej legenda<br>– 15 sierpnia – Święto Wojska Polskiego                                                                                                                                    | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>II RP, ułani</i><br>– przedstawia głównodowodzącego wojsk polskich w bitwie pod Warszawą<br>– odpowiada, jaki był wynik Bitwy Warszawskiej                | – poprawnie posługuje się terminami: <i>komunizm, bolszewicy, cud nad Wisłą</i><br>– zna wydarzenie związane z datą: 15 sierpnia 1920 r.<br>– wyjaśnia, dlaczego 15 sierpnia obchodzone jest Święto Wojska Polskiego | – wyjaśnia genezę wojny o wschodnią granicę II RP<br>– omawia przebieg wojny polsko-bolszewickiej<br>– ocenia postawę ludności polskiej wobec sowieckiego zagrożenia<br>– charakteryzuje mit „cudu nad Wisłą” | – wyjaśnia, jakie czynniki złożyły się na sukces wojsk polskich w wojnie z Rosją Sowiecką                                    |
| 2. Eugeniusz Kwiatkowski i budowa Gdyni    | – problemy odrodzonej Polski<br>– zaślubiny Polski z morzem<br>– zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego na polu gospodarczym – budowa portu w Gdyni, Centralny Okręg Przemysłowy<br>– Gdynia polskim „oknem na świat”<br>– znaczenie terminów: <i>eksport, okręg przemysłowy</i> | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>port, przemysł, minister, bezrobocie</i><br>– wskazuje na mapie Polski Gdynię<br>– wyjaśnia, dlaczego Gdynia stała się polskim „oknem na świat” | – poprawnie posługuje się terminami: <i>eksport, import, okręg przemysłowy</i><br>– charakteryzuje postać Eugeniusza Kwiatkowskiego<br>– wskazuje na mapie obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego                   | – opisuje trudności gospodarcze i ustrojowe w odbudowie państwa polskiego<br>– przedstawia dokonania Eugeniusza Kwiatkowskiego                                                                                | – wyjaśnia, w jaki sposób rozwój gospodarczy wpływa na sytuację obywateli                                                    |
| 3. Zośka, Alek i Rudy – bohaterzy harcerze | – sytuacja społeczeństwa polskiego pod niemiecką okupacją<br>– Szare Szeregi (Zośka, Alek, Rudy)<br>– akcja pod Arsenalem<br>– batalion „Zośka” w                                                                                                                           | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>okupacja</i><br>– wie, kiedy i gdzie wybuchła II wojna światowa<br>– opisuje sytuację narodu polskiego pod niemiecką                             | – poprawnie posługuje się terminami: <i>łapanki, Armia Krajowa, Szare Szeregi</i><br>– zna wydarzenia związane z datami: 1 września 1939 r., 1 sierpnia 1944 r.                                                      | – opisuje najważniejsze akcje Szarych Szeregów, w tym akcję pod Arsenalem<br>– ocenia postawę młodzieży polskiej pod okupacją                                                                                 | – charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego<br>– przedstawia politykę okupantów wobec Polaków (mord katyński) |

|                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                           | powstaniu warszawskim<br>– powstanie warszawskie jako wyraz patriotyzmu młodego pokolenia<br>– znaczenie terminów: <i>okupacja, łapanki, Armia Krajowa, Szare Szeregi</i>                                                                                                                                                                                                                 | okupacją                                                                                                                                                                                                                            | – charakteryzuje postaci Zośki, Alka i Rudego                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| 4. Pilecki i Inka – „żołnierze niezłomni” | – polityka Niemiec wobec ludności żydowskiej<br>– obozy koncentracyjne<br>– raporty Witolda Pileckiego<br>– represje komunistów i śmierć Witolda Pileckiego<br>– polityka komunistów wobec polskiego podziemia<br>– postawa Danuty Siedzikówny, ps. Inka<br>– znaczenie terminów: <i>obozy koncentracyjne</i> , „żołnierze niezłomni”                                                     | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>obozy koncentracyjne</i><br>– opisuje politykę Niemiec wobec ludności żydowskiej<br>– wyjaśnia, kto objął rządy w państwie polskim po zakończeniu II wojny światowej | – poprawnie posługuje się terminem: „żołnierze niezłomni”<br>– zna zbrodnie niemieckie popełnione na Żydach<br>– charakteryzuje postaci Witolda Pileckiego, Danuty Siedzikówny<br>– wyjaśnia, dlaczego dla wielu Polaków wojna się nie zakończyła<br>– wyjaśnia pojęcie: „żołnierze niezłomni” | – charakteryzuje postać i działalność Witolda Pileckiego<br>– opisuje represje komunistów wobec zwolenników prawowitych władz polskich<br>– ocenia postawę Danuty Siedzikówny, ps. Inka | – wyjaśnia, dlaczego państwo polskie znalazło się po II wojnie światowej w sowieckiej strefie wpływów<br>– charakteryzuje działalność partyzantki antykomunistycznej<br>– wyjaśnia dramatyzm wyboru postaw przez obywateli wobec państwa polskiego po II wojnie światowej |
| 5. Jan Paweł II – papież pielgrzym        | – opozycyjna rola Kościoła w czasach komunizmu<br>– wybór Karola Wojtyły na papieża<br>– pielgrzymki papieża do ojczyzny ( <i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i> )<br>– wsparcie Kościoła dla Polaków protestujących przeciw rządowi komunistów<br>– Jan Paweł II jako papież pielgrzym<br>– znaczenie terminów: <i>papież, konklawe, kardynał, pontyfikat</i> | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>papież</i><br>– wie, kim był Karol Wojtyła<br>– podaje miasto, w którym urodził się Karol Wojtyła                                                                    | – poprawnie posługuje się terminami: <i>konklawe, kardynał, pontyfikat</i><br>– charakteryzuje rolę papieża jako przywódcy Kościoła katolickiego oraz jako autorytetu moralnego dla wiernych<br>– wyjaśnia, dlaczego Jan Paweł II był darzony wielkim szacunkiem                               | – opisuje sytuację społeczeństwa polskiego w czasach PRL<br>– charakteryzuje rolę Kościoła katolickiego w czasach komunizmu                                                             | – wyjaśnia znaczenie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do kraju dla społeczeństwa polskiego                                                                                                                                                                             |
| 6. „Solidarność                           | – kryzys PRL w latach 70. XX w.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się                                                                                                                                                                                   | – poprawnie posługuje się terminami: <i>związek</i>                                                                                                                                                                                                                                            | – opisuje okoliczności zawiązania związku zawodowego                                                                                                                                    | – wskazuje różnice polityczne między czasami komunizmu                                                                                                                                                                                                                    |

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                      |
|-----------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>ć” i jej bohaterowie</p> | <p>– działalność opozycyjna i powstanie NSZZ „Solidarność”</p> <p>– bohaterowie „Solidarności”</p> <p>– Lech Wałęsa, Anna Walentynowicz, Andrzej Gwiazda, Jerzy Popiełuszko</p> <p>– wprowadzenie stanu wojennego i represje przeciwko opozycji</p> <p>– przełom 1989 r. i upadek komunizmu</p> <p>– znaczenie terminów: <i>strajk</i>, <i>związek zawodowy</i>, „<i>Solidarność</i>”, <i>stan wojenny</i>, <i>Okrągły Stół</i></p> | <p>terminami: <i>demokracja</i>, <i>strajk</i></p> <p>– wie, jak się nazywał pierwszy przywódca związku zawodowego „Solidarność” i późniejszy prezydent</p> | <p><i>zawodowy</i>, „<i>Solidarność</i>”, <i>stan wojenny</i>, <i>Okrągły Stół</i></p> <p>– zna wydarzenia związane z datami: sierpień 1980, 1989</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego w 1980 r. doszło do masowych strajków robotniczych</p> <p>– zna głównych bohaterów „Solidarności” – Lecha Wałęsę, Annę Walentynowicz, Andrzeja Gwiazdę, Jerzego Popiełuszkę</p> | <p>„Solidarność”</p> <p>– przedstawia główne postulaty „Solidarności”</p> <p>– wymienia ograniczenia, z jakimi wiązało się wprowadzenie stanu wojennego</p> <p>– wyjaśnia symbolikę Okrągłego Stołu</p> | <p>a wolną Polską</p> <p>– podaje przykłady protestów Polaków przeciwko władzom komunistycznym</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę odegrał stan wojenny</p> |
|-----------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

**Wymagania przygotowane na podstawie programu nauczania do historii „Wczoraj i dziś” autorstwa Tomasza Maćkowskiego**